

جایگاه کمیته امداد امام خمینی (ره) در توسعه دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

دکتر بهرام نوازی ۱

دیپلماسی به معنی اداره روابط خارجی یک دولت با محیط پیرامونی خود از طریق مسالمت آمیز بخصوص از طریق مذاکره است و وقتی برای تبیین آن از صفت فرهنگی استفاده می شود منظور مقید کردن آن به نوعی از روابط خارجی است که فعالیت فرهنگی را در بر بگیرد. در این معنی منظور از دیپلماسی فرهنگی انتقال اندیشه، ارزش، سنت، نظام فکری و دیگر ابعاد فرهنگ یک دولت به محیط پیرامونی خود از طریق مسالمت آمیز صورت می پذیرد و همان گونه که عنصر اصلی دیپلماسی در بده بستان نهفته است، نیت دو طرف در دیپلماسی فرهنگی بر تقویت درک متقابل و احترام به ارزش های حاکم بر دو طرف و زدودن هر گونه تردید و ابهام از طرف مقابل برای افزایش همکاری و در نتیجه تأمین منافع و ارزش های خودی از جمله وحدت و اتحاد در درازمدت است. انقلاب اسلامی که با اعتقاد به جهانشمول بودن دین اسلام و انگیزه حاکمیت دین اسلام در گام نخست خود در مبارزه با رژیم شاهنشاهی و حامیان سلطه جوی جهانی آن به پیروزی رسیده بود، در گام بعدی خود بدون احساس هر گونه قید و مرز جغرافیایی در مقابل پیام اسلام و انقلاب اسلامی در تلاش برای تداوم نهضت در سطح جهانی و فراگیر برآمد و از همان بدو پیروزی انقلاب اسلامی با طرح صدور انقلاب، خود را برای اعتراض به وضع موجود حاکم بر جهان یا نفی و رویارویی با نظام سلطه جهانی در همه جبهه ها آماده نمود.

کمیته امداد امام خمینی ره که با فرمان امام خمینی در ۱۴ اسفند ۱۳۵۷ به صورت یک مؤسسه عام المنفعه تشکیل شد نخستین نهاد انقلابی در جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی بود که با وجود توجه به توانمندسازی خانواده های تحت حمایت و خودکفایی آنان از طریق راهکارهای اقتصادی، هیچگاه از مأموریت خطیر انقلابی "تقویت و گسترش هسته های مردمی در امر حمایت محرومین خارج از کشور" غفلت نکرده و در کنار حضور گسترده در تمامی شهرستانها و اکثر بخشهای کشور، با تأسیس شعبه هایی در کشورهای لبنان، سوریه، آذربایجان، تاجیکستان، افغانستان و عراق و از طریق معاونت هماهنگی امور بین الملل خود، کلیه امور مربوط به مدیریت، برنامه ریزی، هدایت، هماهنگی، نظارت و ارزشیابی فعالیتهای خارج از کشور را زیر نظر دارد و از همین رو از اهمیت ویژه ای در دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران برخوردار شده است. این مقاله تلاش می کند تا با روش اسناد کتابخانه ای، ظرفیت و جایگاه کمیته امداد امام خمینی را در دیپلماسی فرهنگی انقلاب اسلامی مورد بررسی و میزان موفقیت آن را تحلیل نماید.

واژگان کلیدی: انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی ایران، دیپلماسی فرهنگی، کمیته امداد امام خمینی (ره)